

Yttrande till inriktningsärende 2025–2027 Socialnämnd

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Nämndspecifik omvärldsanalys	3
Socialnämndens arbete med omställning	3
Lagändringar	4
Fortsatta krafttag mot välfärdsbrott och otillåten påverkan	4
Kampen om kompetensen	5
Digitaliseringen	5
Konsekvenser av nämndens ekonomiska ramar i inriktningsärendet.....	5
Investeringar.....	6
Lokalresursplan	6

Sammanfattning

Inriktningsärendet beskriver de ekonomiska förutsättningarna för planeringsperioden 2025–2027 och innehåller preliminär ekonomiplan för kommunen och kommunkoncernen, preliminära budgetramar för nämnder och preliminär investeringsplan för kommunkoncernen.

Den nya socialtjänstlagen (SOU 2020:47) som kommer träda i kraft 1 juli 2025 innebär ett omfattande arbete med omställning till en mer kunskapsbaserad socialtjänst, med fokus på lätt tillgänglighet och tidiga insatser utan föregående behovsprövning. Socialnämnden ska bidra till att öka tilliten för socialtjänsten och motverka desinformation för att fler ska vilja ta emot hjälp i tidigt skede. Omställningen har lett till högre kostnader under en övergångsperiod. Målet är att kunna hjälpa fler tidigare och på så sätt stävja ökade kostnader på sikt. Nämnden förväntas tilldelas statsbidrag i samband med den nya socialtjänstlagen. Effekterna av omställningen kommer sannolikt att ta längre tid än 3,5 år, vilket är den period som den ekonomiska överenskommelsen mellan staten och Sveriges kommuner och regioner, SKR, omfattar.

Om samhällsutvecklingen fortgår med ökad kriminalitet där unga insocialiseras och blir föremål för dyra insatser från socialtjänsten behöver de kostnaderna prioriteras och omställningsarbetet kommer inte att kunna fortsätta i samma takt. Likväl kan avhopparverksamheten komma att bli mer kostnadsdrivande i och med Gruppvårdsintervention, GVI, och den offensiva satsning Huddinge kommun gör med polis och kriminalvård. Skulle händelser leda till volymökningar har socialnämnden 10 miljoner kronor i reserverade medel för att hantera kostnadsökningen.

I inriktningsärendet förslås den ekonomiska ramen minska med 9,1 miljoner kronor mellan 2024 och 2025 vilket är en nettoeffekt av flera olika delar.

Pensionskostnader har stigit kraftigt under 2023 och 2024 och under dessa år kompenseras nämnden fullt ut för kostnadsökningen. Som en konsekvens av sjunkande inflation 2024 kommer pensionskostnaderna sjunka under 2025. Det innebär även att nämndens personalomkostnadspålägg kommer att minska med 8,6 miljoner kronor, varför nämndens budgetram 2025 föreslås minska i samma utsträckning. Nämnden kommer att kompenseras för ökade Microsoftlicenskostnader på 1,4 miljoner kronor. Kvarvarande budgetförändring är således 1,9 miljoner kronor mindre mot tidigare år och är relaterat till en lägre befolkningsprognos. För socialnämnden föreslås ingen särskild kompensation för pris- och löneökningar.

Socialnämnden har under det första halvåret 2024 visat på ett positivt resultat och prognosticerar ett överskott för året. Det positiva resultatet finns både inom personalbudgeten, relaterat till vakanta tjänster där rekrytering pågår, samt inom budgeten för köp av externa placeringar. Nämnden förväntas även tilldelas statsbidrag i samband med ny socialtjänstlag. Arbetet med effektiviseringar kommer att fortgå där det handlar om att undvika konsultkostnader och kostnadsdrivande placeringar. Sammantaget innebär det att nämnden har goda förutsättningar att klara en budget i balans för 2025.

Nämnds-specifik omvärldsanalys

Socialnämndens arbete med omställning

Socialnämndens stora utmaningar utifrån trenderna i omvärlden är fortsatt desamma som lyfts i föregående års yttrande till inriktningsärende. Det är av yttersta vikt att förebygga att människor hamnar i socialt utanförskap eftersom det kan öka risken för en rad problem; psykisk ohälsa, sociala svårigheter, missbruk, våld, ungdomskriminalitet och arbetslöshet. För att förhindra en sådan utveckling behöver individ- och familjeomsorgens arbete omfatta både tidiga och förebyggande insatser - första linjens socialtjänst, som insatser till stöd för de personer som redan befinner sig i ett socialt utanförskap - andra linjens socialtjänst.

Nämndens arbete med omställning till en första och andra linjens socialtjänst har medfört kostnader som nämnden tidigare år har tilldelats medel för. Nämnden är medveten om att omställningen kommer fortsätta att medföra kostnader och kommer därför att fortsätta att följa upp volym- och kostnadsutvecklingen. Nämnden förväntas även tilldelas statsbidrag utifrån ny socialtjänstlag som underlättar omställningen.

Arbete för att förhindra att personer hamnar i socialt utanförskap sker på två spår:

- Första linjens socialtjänst: Det förebyggande arbetet och de icke biståndsbedömda insatserna som nämndens verksamheter fortsätter att ställa om till med syfte att nå barn, familjer och vuxna i ett förebyggande och tidigt skede innan problem hunnit bli för stora.

- Andra linjens socialtjänst: Verksamheterna arbetar för att de som redan är i ett utanförskap får ett samordnat stöd (ett stöd som är samordnat såväl inom kommunen som med externa parter) med utgångspunkt från individens/familjens behov och förutsättningar. Detta stöd ska ges skyndsamt innan problemen utvecklas ytterligare.
- Särskilt fokus behöver riktas mot de personer som riskerar att påbörja, eller redan påbörjat, en kriminell bana för att de inte insocialiseras till kriminella nätverk utan motiveras att lämna kriminella grupperingar. Den stora utmaningen är att antalet som söker sig till socialtjänsten för detta stöd riskerar att öka i takt med att fler upplever att de får rätt stöd på en nivå som är svår att prognosticera, vilket kan leda till en oförutsägbar kostnadsutveckling.

Lagändringar

Ny lag om stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende (SOU 2017:112)

Den beslutade lagändringen som trädde i kraft den 1 april 2024 syftar till att förbättra skyddet och stödet till personer som behöver skyddat boende och stärka barnrättsperspektivet för barn som följer med en vårdnadshavare till ett skyddat boende. Skyddat boende ska regleras i socialtjänstlagen som en boendeinsats till den som behöver stöd och skydd till följd av hot, våld eller andra övergrepp. Barn som följer med en vårdnadshavare till ett skyddat boende ska bedömas och beviljas insatsen individuellt, och socialnämnden ska ansvara för att tillgodose barnets behov av stöd- och hjälpinsatser.

Sveriges kommuner och regioner menar att lagstiftningen kan resultera i en ökning av placeringsdygn för både barn och vuxna. Den stärkta lagstiftningen indikerar kostnadsökningar inte bara utifrån placeringar utan även för handläggning av dessa ärenden. Socialnämnden har sedan lagen trätt i kraft fattat flertalet beslut och nämnden kommer under året att följa volym- och kostnadsutvecklingen.

Ny socialtjänstlag - Hållbar socialtjänst (SOU 2020:47)

En ny socialtjänstlag innebär ett paradigmskifte för svensk socialtjänst, vilket till stor del beräknas kunna hanteras inom befintlig budgetram. Redan nu pågår ett omfattande arbete inom nämndens verksamheter med att styra och leda mot en mer lätt tillgänglig och kunskapsbaserad socialtjänst. Detta arbete görs inom ramen för befintlig lagstiftning med syfte att anpassa verksamheterna för kommande lagändring.

Det är i dagsläget oklart hur ambitionshöjningen i lagstiftningen ska finansieras avseende exempelvis dokumentationskrav utifrån förebyggande insatser. Förvaltningen ser bland annat att ett nytt verksamhetssystem kan behöva upphandlas. Den nya lagen beräknas träda i kraft 1 juli 2025.

Den kommande lagändringen kommer att påverka förutsättningarna för nämndens verksamheter. Gemensamt för samtliga är att kommunen räknar med att dessa kommer att finansieras enligt den kommunala finansieringsprincipen om inte annat anges. I budgetpropositionen 2025 är 1 200 miljoner kronor avsatt till finansiering och 2 200 miljoner kronor årligen för åren 2026 – 2028. Om tilldelningen sker enligt befolkningsprincipen kan Huddinge kommun under 2025 komma att tilldelas 13 miljoner kronor. Bidraget avser hela kommunens socialtjänst som idag finns inom socialnämnden, vård- och omsorgsnämnden och gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden.

God och nära vård

Parallellt med arbetet med omställning till nya socialtjänstlagen fortsätter arbetet med god och nära vård och omsorg. Inom ramen för god och nära vård och omsorg behöver utveckling ske inom områden såsom personcentrerade, hälsofrämjande och sammanhållna arbetssätt, digitalisering, samt kompetensutveckling av vårdens och omsorgens medarbetare. Den gemensamma omställning som nu genomförs med övriga nämnder och regionen behöver prioriteras och säkra att de satsningar som görs bidrar till att fler nås tidigare av insatser, för att undvika mer omfattande insatser längre fram. Här behövs samarbeten på olika nivåer för att identifiera och fånga upp personer i behov av socialtjänstens stöd. I dagsläget är det osäkert hur handlingsplaner på nationell, regional och lokal nivå kommer att påverka verksamheten och ekonomin.

Fortsatta krafttag mot välfärdsbrott och otillåten påverkan

Lagen om ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – en ny huvudregel (SOU 2023:69) är ute för betänkande. Syftet med betänkandet är att förbättra möjligheterna att utbyta information med brottsbekämpande myndigheter. Det innebär i stort att kommunerna från och med 2025 kan komma att få en informationsdelningsskyldighet mot brottsbekämpande myndigheter.

Arbetet med välfärdsbrott och otillåten påverkan kommer att behöva stå i fokus de närmste åren. Nämnden ser att det kommer att krävas prioriteringar i arbetet och att det görs noggranna analyser om vad som ska följas upp. Systematisk samverkan med andra myndigheter och kommuner behöver stärkas under kommande år för att komma åt denna typ av kriminalitet. Nämnden ser ett fortsatt behov av att fokusera på och utveckla arbetet mot välfärdsbrott med uppföljning av privata utförare samt stöd till föreningar, främst för att motverka att oseriösa aktörer får fäste i verksamheten.

Arbetet ställer högre krav på att ekonomisk kompetens finns hos medarbetare, detta för att kunna upptäcka eventuella tecken på fusk och oegentligheter. En förutsättning för att nå framgång i detta arbete är också att nämnden har tillräckliga resurser och tillräcklig kompetens för att göra sin del i uppföljningarna. Företagen inom HVB räknas till ett av riskområdena för bidragsbrott.

Kampen om kompetensen

Kompetensförsörjningen inom socialtjänsten är en angelägen fråga för framtidens socialtjänst. Det ställer krav på arbetsmiljö, fortsatt utveckling av arbetssätt och digitalisering.

Socialnämnden behöver fortsätta kompetensutveckla medarbetare och fortsätta höja kompetensnivån under kommande år som ett sätt att attrahera medarbetare och samtidigt säkerställa en kunskapsbaserad socialtjänst. Det handlar om att stärka förmågan att attrahera, rekrytera, behålla och vidareutbilda efterfrågad kompetens när konkurrensen om arbetskraften ökar.

Komplexiteten i kontaktyrken upplevs som både meningsfullt och utmanande i den fysiska såväl som den sociala och organisatoriska arbetsmiljön. Trots att det finns både positiva och utmanande aspekter av välfärdsjobben är bilden i media ofta ensidigt negativ. Detta påverkar befintliga anställda och framtida anställda negativt och kan försvåra kompetensförsörjningen.

Digitaliseringen

Nya arbetssätt som stöds av artificiell intelligens, AI och välfärdstekniska lösningar bedöms kunna underlätta arbetet och frigöra tid hos medarbetare för att kunna ge stödinsatser. Takten för digitalisering behöver öka framöver för att rusta organisationen för den kompetensförsörjningsbrist som förväntas öka. Nämndens uppdrag, att arbeta för att kommunens socialtjänst ska bli mer effektiv och innovativ genom digitalisering, innebär behov av ökad samordning och styrning.

I socialförvaltningens objektplan planeras och genomförs aktiviteter utifrån digitaliseringsstrategi, digitaliseringspolicy och mål i nämndernas verksamhetsplaner.

Socialnämnden bekräftar slutsatsen att resurser och insatser för social hållbarhet behöver anpassas efter behoven i olika geografiska områden. Nämnden välkomnar därför det pågående analysarbetet och det centrala anslaget, vilka tillsammans ger goda förutsättningar för nämnden att bidra till mer träffsäkra insatser i samarbete med övriga nämnder.

Konsekvenser av nämndens ekonomiska ramar i inriktningsärendet

I inriktningsärendet föreslås den ekonomiska ramen minska med 9,1 miljoner kronor mellan 2024 och 2025 vilket är en nettoeffekt av flera olika delar.

Pensionskostnader har stigit kraftigt under 2023 och 2024 och under dessa år kompenserades nämnden fullt ut för kostnadsökningen. Som en konsekvens av sjunkande inflation 2024 kommer pensionskostnaderna sjunka

under 2025. Det innebär även att nämndens personalomkostnadspålägg kommer att minska med 8,6 miljoner kronor, varför nämndens budgetram 2025 föreslås minska i samma utsträckning. Nämnden kommer att kompenseras för ökade Microsoftlicenskostnader på 1,4 miljoner kronor. Kvarvarande budgetförändring är således 1,9 miljoner kronor mindre mot tidigare år och är relaterat till en lägre befolkningsprognos. För socialnämnden föreslås ingen särskild kompensation för pris- och löneökningar.

Nämnden har under det första halvåret 2024 visat på ett positivt resultat och prognosticerar ett överskott för året. Det positiva resultatet finns både inom personalbudgeten, relaterat till vakanta tjänster där rekrytering pågår, samt inom budgeten för köp av externa placeringar. Nämnden förväntas även tilldelas statsbidrag i samband med ny socialtjänstlag. Arbetet med effektiviseringar kommer att fortgå där det handlar om att undvika konsultkostnader och kostnadsdrivande placeringar. Sammantaget innebär det att nämnden har goda förutsättningar att klara en budget i balans för 2025.

Då vi befinner oss i en föränderlig omvärld, där utvecklingen av kriminaliteten spelar en betydande roll, kan det ändå resultera i volymökningar. Vid händelse av volymökningar finns 10 miljoner kronor i reserverade medel för socialnämnden för att hantera kostnadsökningen.

Investeringar

Socialnämndens investeringsram uppgår i inriktningsärendet till 0,8 miljoner kronor. Det bedöms vara en rimlig ram eftersom de framtida investeringarna främst avser inventarier. Socialnämnden hyr lokaler till sina verksamheter. Kostnaden för verksamhetsanpassningar läggs på hyran.

Lokalresursplan

Socialnämnden har tagit del av lokalresursplanen och ser positivt på föreslagna uppdrag och förstudier 2025. De uppdrag och förstudier som föreslås har en tydlig ambition att förtydliga vilka underlag som behöver tas fram för att understödja möjligheten att verkställa fattade myndighetsbeslut och bedriva en ändamålsenlig verksamhet.

Nämnden föreslår att lägenheter som behövs för genomförandet av uppdraget Bostad först i Huddinge kommun förmedlas via det bostadssociala avtalet med Huga bostäder AB.